

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу, голова
приймальної комісії

О.Є. Яковенко

2014 р

ПРОГРАМА

**ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ
ВСТУПНИКІВ НА БАЗІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Розглянуто і схвалено цикловою
комісією гуманітарних дисциплін

Протокол № 6 від 05.02.2014

Голова комісії [Signature] Л.В. Чудов

2014

Програма вступних випробувань з української мови для вступників на базі базової загальної середньої освіти /Уклад. Л.В. Удод .– Херсон: Херсонський політехнічний коледж Одеського національного політехнічного університету (ХПТК ОНПУ), 2014.

Укладач Удод Людмила Віталіївна, спеціаліст вищої категорії, викладач гуманітарних дисциплін, голова циклової комісії гуманітарних дисциплін

Рецензент Т.В. Філонцева, спеціаліст вищої категорії, викладач гуманітарних дисциплін

Відповідальний редактор Т.О. Куцак, спеціаліст вищої категорії, викладач гуманітарних дисциплін, викладач-методист

Відповідальний за випуск Ю.П. Аносова, методист коледжу, спеціаліст II категорії.

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка.....	4
2	Тематичний план предмета.....	5
3	Структурно-логічна схема міжпредметних зв'язків	9
4	Зміст предмета за темами.....	10
5	Критерії оцінювання випробувань на базі повної загальної середньої освіти.....	12
6	Список рекомендованих джерел.....	14

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступних випробувань з української мови для вступників на базі базової загальної середньої освіти складена на основі навчальної програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5-9 класи» (укладачі Шелехова Г.Т., Пентиліук М.І., Новосьолова В.І., Гнаткович Т.Д., Коржова Н.Б., Таранік-Ткачук К.В.), 2013 р., затвердженої Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (наказ МОНмолодьспорту України від 06 червня 2012р. № 664) .

Курс української мови— один із основних при складанні вступних випробувань до ВНЗ I-II р.а. на базі повної загальної середньої освіти. Його головні **завдання**:

- систематизація й узагальнення базових орфоепічних, граматичних, лексичних, стилістичних умінь і навичок;
- підвищення орфографічної грамотності вступників до ВНЗ I-II р.а;
- формування духовного світу вступників на базі повної загальної середньої освіти.

Вступники повинні знати:

- що таке мова, її функції, роль мови у формуванні і самовираженні особистості; - - - що вивчають основні розділи науки про мову;
- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову, цитати.

Повинні вміти:

- самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою;
- користуватись словниками різних типів;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил;
- правильно вживати в мовленні речення, різні за будовою та метою висловлювання;
- створювати монологічні висловлювання різних типів, стилів, жанрів з урахуванням ситуації спілкування;
- дотримуватись норм сучасної українського літературної мови.

Програма вступних випробувань для вступників на базі повної загальної середньої освіти з предмета «Українська мова» спрямована на створення належних умов для реалізації принципів національного і громадянського виховання, для загального й мовленнєвого розвитку громадян України, формування у них навичок грамотного письма та граматичних умінь і мотивації творчої активності, формування досвіду творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до світу, творчого самовираження, самопізнання, саморозвитку особистості.

Форма вступного випробування – **диктант**.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРЕДМЕТА

№ з/п	Назва розділів програми	Зміст уміння
1	2	3
1	Фонетика	Визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. Визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й.
2	Орфографія. Морфологія	Розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила. Відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів. Розпізнавати іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; визначати основні способи творення іменників; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями. Розпізнавати прикметники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; ступені порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; основні способи творення відносних і присвійних прикметників; відмінювання прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових. Розпізнавати числівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; добирати потрібні форми числівників і використовувати їх у

		мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками. Розпізнавати займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно добирати потрібні форми займенників і використовувати їх у мовленні. Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; використовувати один час і спосіб у значенні іншого; основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнити їх від дієприслівників), визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; відрізнити правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні, використовувати дієприкметники в мовленні Розпізнавати дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; відрізнити правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами Розпізнавати прислівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; відрізнити правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні. Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати форми прийменників у мовленні Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні Розпізнавати частки, визначати групи часток за значенням і вживанням; правильно й

3	Синтаксис. Пунктуація	комунікативно доцільно використовувати частки в мовленні Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; визначати головне й залежне слово в підрядному словосполученні; визначати поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова. Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання. Визначати структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом. Уміти правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Розпізнавати види другорядних членів та їх типи й різновиди, визначати способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні; правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці, порівняльному звороті. Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні. Розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них. Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. Добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті. Правильно розставляти розділові знаки, будувати схему такого речення. Розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між

		частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні. Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їх будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, уміти відобразити її в схемі складнопідрядного речення; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування. Розпізнавати безсполучникові складні речення; визначати смислові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні. Визначати структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні. Визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою та діалозі.

3. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Назва предмета	Міжпредметні зв'язки
Українська література	Особливості звукової організації художнього тексту
	Використання дієслівних форм для створення образності
	Використання часток як виражального засобу в художніх творах
	Односкладні й неповні речення як виражальний засіб у художніх творах
	Відокремлення як засіб художнього зображення
	Використання складних речень у художніх описах
	Звертання, пряма мова, діалоги в художніх творах
	Письмова характеристика літературного героя
Історія. Географія	Використання прикметників для точного опису предметів, явищ, подій
	Велика буква у власних назвах
	Використання числівників у відповідях
	Використання дієслівних форм у наукових текстах
Математика. Фізика. Хімія	Правильне використання форм числівників під час читання й усного пояснення задач, прикладів
	Наукові визначення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами

4. ЗМІСТ ПРЕДМЕТА ЗА ТЕМАМИ

1	2
РОЗДІЛ 1. ФОНЕТИКА	
1	Українська абетка. Класифікація звуків української мови. Фонетичний запис.
2	Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків у коренях слів.
3	Ненаголошені голосні е, и, о в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом.
4	Найголовніші випадки чергування приголосних звуків
5	Основні випадки чергування у-в, і-й.
6	Уподібнення приголосних звуків
7	Спрощення в групах приголосних звуків
8	Подвоєння приголосних звуків
9	Подовження приголосних звуків
10	Подвоєння букв словах іншомовного походження
РОЗДІЛ 2. ОРФОГРАФІЯ. МОРФОЛОГІЯ	
12	Поняття про орфографію. Орфограма. Будова слова. Форми того самого слова.
13	Правила переносу слів
14	Основні орфограми у префіксах
15	Правопис слів з пів-, напів-, полу-.
16	Основні орфограми у суфіксах. Правопис іменникових суфіксів –еньк-, -есеньк-, -ечк-, -ичк-, -ев-, -ив-.
17	Правопис прикметникових та дієприкметникових суфіксів –анн-, -ян-, -ен-, -енн-, -ин-.
18	Зміни приголосних при творенні прикметників на – який-, іменників на –ств(о) та –ин(а).
19	Виконання тренувальних вправ
20	Особливості правопису відмінкових закінчень іменників.
21	Особливості правопису відмінкових закінчень прикметників
22	Правопис дієслівних закінчень I та II дієвідмін
23	Вживання м'якого знака
24	Вживання апострофа
25	Правила вживання м'якого знака в іншомовних словах
26	Правила вживання апострофа в іншомовних словах
27	Правопис слів іншомовного походження. Правило „дев'ятки”
28	И, І в словах іншомовного походження
29	Правопис складних слів
30	Правопис складних іменників та прикметників
31	Правопис імен, по батькові
32	Правопис заперечних та неозначених займенників
33	Правопис числівників
34	Зв'язок числівника з іменником.
35	Творення і правопис ступенів порівняння прикметників і прислівників.
36	Правопис прислівників
37	Правопис службових частин мови
38	<u>Не</u> з різними частинами мови
39	<u>Не</u> з дієсловами і дієслівними формами
РОЗДІЛ 3. СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ	
40	Поняття про синтаксис і пунктуацію. Слово як одиниця речення. Види словосполучень.

41	Розділові знаки в простому реченні
42	Тире між підметом і присудком
43	Прикладка. Розділові знаки при прикладці
44	Розділові знаки при однорідних членах речення
45	Розділові знаки при узагальнювальних словах
46	Розділові знаки при відокремлених членах речення
47	Вставні і вставлені слова і речення. Розділові знаки при них.
48	Розділові знаки при звертанні
49	Розділові знаки в складносурядних реченнях
50	Розділові знаки в складнопідрядних реченнях
51	Розділові знаки в безсполучникових реченнях
52	Розділові знаки при прямій мові і цитатах.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИПРОБУВАНЬ НА БАЗІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Основна форма перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності під час проведення вступного випробування для вступників на базі повної загальної середньої освіти – текстовий диктант.

Перевірці підлягають уміння вступників на базі повної загальної середньої освіти правильно писати слова відповідно до орфографічних норм сучасної української літературної мови; ставити розділові знаки відповідно до загальноприйнятих правил української пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Для диктантів підібрано тексти, які відповідають нормам сучасної літературної.

Обсяг диктанту визначається в словах. При цьому враховують самостійні і службові слова.

Кількість слів у диктанті
175 -190

При оцінюванні диктанту виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки.:

- 1) на правила, які не включені до програми основної школи;
- 2) у словах з написанням, що не перевіряється і над якими не проводилась спеціальна робота;
- 3) у передачі так званої авторської пунктуації. Виправляються, але не враховуються помилки, що створюють звуковий склад слова, наприклад, „оперігати” (замість оберігати); „докша” (замість дошка).

При оцінюванні диктантів враховується **характер помилки**. Серед помилок виділяються негрубі, тобто такі, які не мають істотного значення для характеристики грамотності, повторювані і однотипні помилки.

Під час підрахування помилок дві негрубі вважаються за одну. Одна негруба помилка не враховується.

До негрубих відносяться такі помилки:

- 1) у винятках з усіх правил;
- 2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
- 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- 4) у разі, коли замість одного знаку поставлений інший;
- 5) у випадках, що вимагають розрізнення *не* і *ні* (у сполученнях *не хто інший*, як: *не що інше*, як.; *ніхто інший не*; *ніщо інше не*,..);
- 6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або порушенні їх послідовності;
- 7) при заміні українських букв російськими.

Повторюваними вважаються орфографічні помилки в одному й тому ж слові, яке вживається декілька разів, або в корені однокореневих слів. При підрахуванні ці помилки (**скільки б їх не було**) вважаються за **одну**.

Однотипними вважаються помилки на одне правило, якщо умови вибору правильного написання полягають у граматичних (*борються, ходить*) і фонетичних (*пісня, сміється*) особливостях слова.

Перші три однотипні помилки вважаються за одну, кожна наступна подібна помилка враховується як самостійна.

За наявності в диктанті більше п'яти поправок (виправлення неправильного написання на правильне) оцінка знижується на один бал, але таке зниження не повинно

призводити до незадовільного оцінювання роботи студента. 12 балів не ставиться за наявності трьох і більше виправлень.

Диктант оцінюється однією оцінкою, виходячи з таких нормативів:

Бали	За національною шкалою	Кількість помилок
1	«2» незадовільно	15—16 і більше
2		13—14
3		11—12
4	«3» задовільно	9—10
5		7—8
6		5—6
7	«4» добре	4
8		3
9		1+1 (негруба)
10	«5» відмінно	1
11		1 (негруба)
12		—

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ОСНОВНА:

1. Беляєв О.М. Укр.мова 5-11 клас. – К.: Освіта, 2002
2. Глазова О.П., Кузнецов Ю.Б. 5 кл. Рідна мова. Освіта України.- К., 2005.
3. Грипас Н.Я., Плющ М.Я. Укр.мова. Дидактичний матеріал з морфології, 5-11 кл.- К.: Ленвіт 2006
4. Заболотний О.В. Як уникнути одноманітності: навч. – ігрові ситуації та проблемні запитання на уроках укр.мови (Методичний посібник для вчителя), 5-11 кл. Освіта, 2003.
5. Скуратівський Л.В., Шелехова Т.Т. Укр.мова. Збірник диктантів для державної підсумкової атестації за курс осн.школи, 9 кл. Кімо, 2007.
6. Скуратівський Л.В. Тестові завдання з української мови (посібник), 5-11 кл. Кімо 2006.
7. Шевчук С.В. Укр.мова. Збірник диктантів 5-9 кл. Вища школа, 2006.
8. Олійник О.Б. Укр.мова 8,9 кл. Вікторія, 2003.
9. Ющук І.П. Рідна мова 6 кл, 7 кл. Освіта, 2003, Освіта, 2005.
10. Ющук І.П. Практикум з правопису укр.мови, 2005.

ДОДАТКОВА:

1. Орфографія української мови просто про складне / Радченко І. - К.: «Шкільний світ», 2008.
2. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. - Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
3. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
4. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2007.
5. Ладоня В.О. Українська мова. Посібник для підготовки молодших спеціалістів вищих навчальних закладів. К.: Вища школа, 2001.
6. Новий довідник: Українська мова. Українська література. - К.: ТОВ «КАЗКА», 2008.
7. Плющ М.Я., Гринас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. - К.: Вища школа. - 2004.
8. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н. проф. Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
9. Українська мова: Підруч. для 10-11 кл. пік. з укр. та рос. мовами навчання / О.М. Беляєв та ін. - К.: Освіта, 2007.
10. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навч. посібник. - К.: Вища школа, 2007.
10. Ющук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.